

WHEELER, M. W. / YATES, A. / DOLS, N. (1999): *Catalan: A Comprehensive Grammar*. London; New York: Routledge (Routledge Grammars), p. xviii + 638 p.

Hem de congratular-nos de la iniciativa de la casa Routledge d'incloure el català en la seva col·lecció de gramàtiques de referència i del fet que hagi estat l'equip format per Wheeler, Yates i Dols el que n'hagi rebut l'encàrrec. La professionalitat de Wheeler, professor de lingüística a la Univ. de Sussex, l'experiència de Yates, professor de català a la Univ. de Sheffield, i la col·laboració de Dols, professor titular d'Escola Universitària a la Univ. de les Illes Balears, garantia a l'avanzada un treball fonamentat i pulcre, útil, i contrastat.

El volum s'adreça d'antuvi al públic anglòfon —o bon coneixedor de l'anglès—, però gosaria afirmar que, de retruc, farà un bon servei també al catalanòfil amb aquell coneixement, i que, més enllà de la informació gramatical, en podrà treure profit el traductor, el professor de segones llengües o el que n'és usuari ocasional.

L'objectiu del volum és de proporcionar al lector d'una gramàtica de referència prou completa —cal recordar un cop més que totes les gramàtiques tenen llacunes per definició?— del català estàndard actual, és a dir, d'una descripció sistemàtica i ordenada de la morfologia i la sintaxi d'aquesta llengua (i també de l'ortografia) —la fonètica, doncs, en resta al marge—. Ben entès, el terme estàndard hi inclou aspectes significatius de les grans varietats de la llengua que han assolit aquest nivell, ja sigui dins l'àmbit general de la llengua o dins l'àmbit regional. Eventualment la gramàtica recull indicacions sobre formes col·loquials quan l'extensió i l'habitud de l'ús —general o regional— ho justifiquen, amb les orientacions que hi escauen. En això, els autors segueixen, amb criteri propi, les directrius generals que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans ha anat marcant en publicacions normatives recents i en la gramàtica que és en curs de redacció. Adesiara Wheeler et al. fan referència explícita a orientacions normatives concretes.

L'orientació metodològica de la gramàtica és descriptiva —com ja s'ha dit— i pràctica. No cal, doncs, cercar-hi marcs teòrics explícits ni una adscripció teòrica determinada, tot i que, çà com lla, de tant en tant n'afloren reminiscències. Sense adhesions estridents, d'altra banda: hom pot veure-hi mesclats, segons convé, criteris formals i funcionals. La descripció clara dels fets, la mostra del funcionament de la llengua i l'exemplificació hi prevalen. Si a alguna cosa es para esment de forma sistemàtica és a la comparació amb l'anglès, i això per raons pràctiques. En principi, res no permetria parlar, entenc, de "gramàtica contrastiva" en un sentit estricte: no és l'objectiu de l'obra. És evident, tot i així, que en el tractament de certes qüestions s'hi acostava més que no pas en el d'altres. En canvi, hi ha una voluntat sistemàtica de remarcar aquells aspectes en què les dues llengües difereixen. Així, atès que l'obra comença amb el tractament de la frase nominal, no ha de sobtar que s'obri amb l'explicació del gènere gramatical, absent en anglès com a categoria morfològica, o que en el capítol sobre els quantificadors i indefinits, hi apareguin instruccions explícites —i pràctiques— per a la traducció de les formes angleses *some*, *any* i *something*.

El llibre s'estructura en cinc parts: I. Els constituents de la frase nominal (dotze capítols, p. 3-217); II. Adverbis, preposicions i conjuncions (tres capítols, p. 449-587); III. Els verbs (vuit capítols, p. 283-445); IV Tipus d'oració: simples i compostes (onze capítols, p. 449-587); V. L'estructura informativa i l'ordre dels mots (dos capítols, p. 591-609). Com es pot deduir, hom no separa d'una manera taxativa la morfologia de la sintaxi, sinó més aviat les categories lèxiques (i les respectives projeccions) l'una de l'altra, i en desplega la morfologia i la sintaxi de cada una. Un darrer capítol és dedicat a alguns aspectes de l'ortografia (p. 610-620) i, al prefaci (p. ix-xvi), s'hi exposen succintament algunes informacions generals sobre la llengua catalana, el seu domini, el seu estatus en els diversos territoris, l'agrupació dialectal, la llengua normativa i la llengua estàndard, i s'hi donen indicacions per a la bona interpretació de l'obra, tant pel que fa a qüestions substancials com convencionals. Ultra nombroses referències internes, un índex de conceptes i mots tractats facilita l'estudi i la consulta de l'obra, la qual conté a més una bibliografia selecta.

L'ús de l'exemplificació de fets morfològics o sintàctics —també pragmàtics, si molt convé (així en l'explicació de les fórmules de tractament *tu/vós/vostè* o en la de l'ús d'interrogatives per a expressar imperatives o en la de determinats usos de la partícula negativa *pas*)— mereix una menació especial. En primer lloc, per la seva funció: atès el caràcter de la gramàtica, els exemples no aconsegueixen prioritàriament una funció argumental, sinó més aviat il·lustrativa i orientadora, però també ara i adés, expositiva, la qual cosa permet alleugerir el text i en ocasions reduir-lo a la mínima expressió.

Segonament, molts exemples han estat extrets de textos reals (literaris o no), si bé també n'hi ha que són invenció dels autors; en tot cas, en general palesen una notable naturalitat.

La voluntat d'àmplia comprensió dels fets, la concisa elegància i la claredat d'exposició, l'exemplaritat de les dades i l'atenció parada a aquells aspectes en què les dues llengües difereixen fan de *Catalan. A comprehensive grammar* una obra útil, llegidora i modèlica en el seu gènere (més propici a l'aridesa que a la brillantor o l'enginy) i una obra de consulta obligada dins el panorama de la bibliografia gramatical catalana.